

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ELEKTROS ENERGETIKOS SISTEMOS SUJUNGIMO SU KONTINENTINĖS
EUROPOS ELEKTROS TINKLAIS DARBUI SINCHRONINIŲ REŽIMU ĮSTATYMO
NR. XI-2052 PREAMBULĖS, 2, 3, 4, 5, 6, 8 IR 13 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2023 m. birželio 15 d. Nr. XIV-2074
Vilnius

1 straipsnis. Įstatymo preambulės pakeitimas

Pakeisti Įstatymo preambulę ir ją išdėstyti taip:

„Lietuvos Respublikos Seimas,

vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. XIII-1288 nauja redakcija išdėstytos Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos nuostata, kad Lietuvos Respublika savo energetinį saugumą sieja su kompleksine šalies energetikos sistemų integracija į Europos Sąjungos energetikos sistemas ir bendrą Europos vidaus energijos rinką;

atsižvelgdamas į Europos Komisijos komunikatą „Europos energetinio saugumo strategija“ (COM/2014/0330), kuriame yra akcentuojamas Baltijos šalių energijos tiekimo saugumo klausimas, susijęs su elektros energijos tinklo veikimo priklausomybe nuo išorės operatoriaus;

įvertindamas tai, kad Baltijos šalys yra pareiškusios savo valią elektros energetikos sistemas sujungti su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu;

atsižvelgdamas į Baltijos šalių, Lenkijos Respublikos ir Europos Komisijos 2018 m. birželio 28 d. pasirašytą politinį susitarimą dėl Baltijos šalių elektros energetikos sistemų sinchronizacijos su kontinentinės Europos elektros tinklais per Lenkijos Respublikos elektros energetikos sistemą;

pripažindamas Lietuvos Respublikos energetinę nepriklausomybę strateginiu valstybės tikslu, kurį elektros energetikos sektoriuje galima pasiekti tik Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemą integravus į Europos elektros energetikos sistemas;

atsižvelgdamas į tai, kad tinkamai įgyvendinti 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos, 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES, ir 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo

ir skaidrumo reikalavimus Europos Sąjungos valstybių narių elektros energetikos sistemų ir elektros energijos rinkų organizavimui ir integracijai galima tik sujungus Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemą su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu;

atsižvelgdamas į Baltijos energijos rinkos jungčių planą (BEMIP), kuriame Baltijos šalių elektros energetikos sistemų sujungimas su Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu iki 2025 m. yra pripažintas vienu iš esminių tikslų;

atsižvelgdamas į Baltijos energijos rinkos jungčių plano (BEMIP) aukšto lygio grupės (BEMIP HLG) 2018 m. rugsėjo 14 d. priimtą sprendimą dėl elektros energetikos sistemų sinchronizacijos su kontinentinės Europos tinklais scenarijaus įgyvendinimo;

suprasdamas, kad visavertė integracija į Europos elektros energetikos sistemas yra įmanoma tik užtikrinus būtinų elektros jungčių nutiesimą, kitos reikalingos perdavimo tinklo infrastruktūros įrengimą ir Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos sujungimą su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu;

palaikydamas ir skatindamas Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos sujungimą su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu kartu su kitų Baltijos šalių elektros energetikos sistemomis, kaip bendrą Baltijos regiono iniciatyvą ir energetinio saugumo interesą;

atsižvelgdamas į tai, kad Lietuvos Respublika yra priklausoma nuo importuojamos elektros energijos, o šią priklausomybę galėtų sumažinti konkurencingų vietinių elektros energijos gamybos pajėgumų plėtra ir Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos sujungimas su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu;

siekdamas užtikrinti Lietuvos Respublikos nacionalinį saugumą ir elektros energijos tiekimo patikimumą, nustatyti izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo veikimo užtikrinimo reikalavimus;

siekdamas sisteminio ir koordinuoto visų elektros energetikos projektų, užtikrinančių Lietuvos Respublikos energetikos sistemos sujungimą su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu, įgyvendinimo;

siekdamas visa apimtimi įgyvendinti tiesiogiai taikomas ir perdavimo sistemos operatoriui privalomas Europos Sąjungos tinklo kodeksų nuostatas ir efektyviai išnaudoti elektros energijos kaupimo įrenginių sistemą perdavimo sistemos operatoriaus technologinių nuostolių sąnaudų mažinimui ir kitoms elektros energetikos sistemos saugumui užtikrinti būtinoms su dažnio reguliavimu nesusijusioms papildomoms paslaugoms, kuriomis siekiama įgyvendinti šio įstatymo tikslus, teikti, jeigu perdavimo sistemos operatorius neturi galimybės tokių paslaugų įsigyti iš elektros energijos rinkos dalyvių;

siekdamas visų susijusių šalies ūkio subjektų bendradarbiavimo ir įsitraukimo vykdant elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projektą;

atsižvelgdamas į tai, kad Rusijos Federacija, 2014 metais karine jėga įvykdžiusi Ukrainos teritorijos dalies okupaciją ir aneksiją, o 2022 m. vasario 24 d. pradėjusi vykdyti atvirą karinę agresiją prieš Ukrainą ir jos žmones, pažeidė tarptautinės teisės normas;

primindamas, kad Lietuvos Respublikos Seimas 2022 m. vasario 24 d. rezoliucijoje Nr. XIV-930 „Dėl Rusijos ir Baltarusijos agresijos prieš Ukrainą“ išreiškė įsitikinimą, kad Rusijos Federacijos veiksmai turi reikšmingai neigiamą poveikį ne tik Europos Sąjungos ir NATO, ypač rytinių jų narių, bet ir visos Europos saugumui;

atsižvelgdamas į Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. kovo 22 d. rezoliuciją Nr. XIV-967 „Dėl energetinių išteklių importo nutraukimo iš šalių, vykdančių karinę agresiją prieš Ukrainą, ir Lietuvos energetikos sistemos stiprinimo“, kuria pabrėžiamas poreikis spartinti Lietuvos energetiniam saugumui strateginę Lietuvos elektros energetikos sistemos sinchronizacijos su kontinentinės Europos tinklais projektą,

p r i i m a Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu įstatymą.“

2 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 2 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. **Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projektas** – visuma šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis planuojamų ir vykdomų elektros energetikos projektų (tarp jų vystymo, planavimo, bandymų, organizavimo, statybos ir kitokio įgyvendinimo, paslaugų, darbų ir kitų projektų) ir veiksmų, reikalingų elektros energetikos sistemos sinchronizacijai įgyvendinti, įskaitant Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos saugumą, stabilumą didinančių ir rinkos integraciją užtikrinančių projektų įgyvendinimą.“

2. Pakeisti 2 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. **Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto inžinerinės infrastruktūros vystymo planai** – specialiojo teritorijų planavimo dokumentai, kuriuose nustatomos elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projektui įgyvendinti reikalingos elektros tinklų inžinerinės infrastruktūros plėtos kryptys, numatomos jų plėtrai reikalingos teritorijos ir planuojamų teritorijų naudojimo, tvarkymo ir (ar) apsaugos priemonės.“

3. Pakeisti 2 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. **Izoliuotas elektros energetikos sistemos darbas** – elektros energetikos sistemos veikimas išjungus kintamosios srovės jungtis su kitų valstybių elektros energetikos sistemomis, įskaitant kintamosios srovės jungtis su kontinentinės Europos elektros tinklais ir IPS / UPS sistema.“

3 straipsnis. 3 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 3 straipsnio 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) užtikrinti būtinas technines ir organizacines priemones, kad Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistema iki 2024 metų būtų parengta sujungimui su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu per Lenkijos Respublikos elektros energetikos sistemą ir kad šiam tikslui pasiekti būtų įgyvendinti Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos saugumą didinantys projektai, o po elektros energetikos sistemos sinchronizacijos ir elektros energetikos sistemos stabilumą, integraciją su Europos Sąjungos elektros energijos vidaus rinka užtikrinantys projektai;“.

2. Pakeisti 3 straipsnio 6 punktą ir jį išdėstyti taip:

„6) nustatyti būtinuosius reikalavimus Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinamam Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto veiksmų ir priemonių planui;“.

4 straipsnis. 4 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 4 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistema turi būti išplėtota taip, kad 2024 metais ją būtų galima sujungti su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu.“

5 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 5 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„5 straipsnis. Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu būtiniosios sąlygos

1. Siekiant užtikrinti, kad Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistema būtų laiku ir tinkamai sujungta su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu, nustatomos šios elektros energetikos sistemos sinchronizacijai būtiniosios sąlygos:

1) parengta perdavimo tinklų infrastruktūra, leidžianti prisijungti prie kontinentinės Europos elektros tinklų darbui sinchroniniu režimu;

2) įgyvendintos Europos elektros perdavimo sistemos operatorių asociacijos (ENTSO-E) kontinentinės Europos regioninės grupės (RGCE) išduotos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais sąlygos, leidžiančios prisijungti prie kontinentinės Europos elektros tinklų darbui sinchroniniu režimu;

3) susitarta su Lenkijos Respublikos elektros perdavimo sistemos operatoriumi dėl tarpininkavimo vykdant elektros energetikos sistemos sinchronizaciją;

4) su Šiaurės Europos šalių perdavimo sistemų operatoriais susitarta dėl elektros energetikos sistemos sinchronizacijos palaikymo;

5) nustatytas būtinų dažnio išlaikymo, atkūrimo, pakaitos rezervų, patikimai prieinamų gamybinių pajėgumų galios paslaugų ir kitų papildomų paslaugų, įskaitant su dažnio reguliavimu nesusijusias papildomas paslaugas, poreikis Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemai dirbant izoliuotu režimu ar sinchroniniu režimu su kontinentinės Europos elektros tinklais, kuris turi būti vertinamas tiek Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos mastu, tiek ir bendradarbiaujant su kitų Baltijos šalių perdavimo sistemų operatoriais;

6) nustatytas Lietuvos elektros energetikos sistemos sujungimui su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu būtinas elektros energijos gamybos šaltinių poreikis, atsižvelgiant į Europos elektros perdavimo sistemos operatorių asociacijos (ENTSO-E) kontinentinės Europos regioninės grupės (RGCE) išduotas sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais sąlygas. Elektros energijos gamybos šaltiniai turi būti techniškai įrengiami taip, kad atitiktų Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos darbo sinchroniniu režimu su kontinentinės Europos elektros tinklais reikalavimus;

7) nustatyti Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos patikimumo užtikrinimo reikalavimai, atsižvelgiant į Europos elektros perdavimo sistemos operatorių asociacijos (ENTSO-E) kontinentinės Europos regioninės grupės (RGCE) išduotas sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais sąlygas;

8) užtikrintas Europos Sąjungos tinklo kodeksuose nustatytų reikalavimų tinklų naudotojams įgyvendinimas;

9) suderintos su kitų Baltijos šalių elektros perdavimo sistemų operatoriais Baltijos šalių elektros perdavimo sistemų operatyvinio valdymo sąlygos;

10) užtikrinta tinklų naudotojų (išskyrus buitinius elektros energijos vartotojus) parengtis dirbti avariniu režimu teisės aktų, reguliuojančių reikalavimus elektros tinklų naudotojams, nustatyta tvarka ir sąlygomis;

11) užtikrintas elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto įgyvendinimo finansavimas;

12) užtikrintas reikiamos kvalifikacijos perdavimo sistemos operatoriaus specialistų, reikalingų šio įstatymo 3 straipsnyje nurodytiems tikslams įgyvendinti, pritraukimas, mokymas ir išlaikymas.

2. 2024 metais Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistema turi būti parengta susijungimui ir darbui sinchroniniu režimu su kontinentinės Europos elektros tinklais, todėl turi būti įgyvendinti Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos saugumą didinantys projektai, o po elektros energetikos sistemos sinchronizacijos ir elektros energetikos sistemos stabilumą, integraciją su Europos Sąjungos elektros energijos vidaus rinka užtikrinantys projektai

Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto veiksmų ir priemonių plane nustatytais terminais ir tvarka.“

6 straipsnis. 6 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 6 straipsnio nuostatą iki dvitaškio ir ją išdėstyti taip:

„Perdavimo sistemos operatorius, veikdamas Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto veiksmų ir priemonių plane nustatytais terminais ir tvarka, atlieka Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos desinchronizacijai nuo IPS / UPS sistemos reikalingus veiksmus. Siekiant laiku užtikrinti tinkamą Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos desinchronizaciją nuo IPS / UPS sistemos, nustatomos šios būtinosios sąlygos:“.

2. Pakeisti 6 straipsnio 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) parengta perdavimo tinklų infrastruktūra Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos desinchronizacijai nuo IPS / UPS sistemos;“.

7 straipsnis. 8 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 8 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Siekiant užtikrinti pasirengimą izoliuotam elektros energetikos sistemos darbui, privalo būti nustatyta:

1) papildomos paslaugos, įskaitant su dažnio reguliavimu nesusijusias papildomas paslaugas, kurias nustato perdavimo sistemos operatorius ir tarp kurių turi būti įtraukta parengtis užtikrinti izoliuotą elektros energetikos sistemos darbą, įskaitant elektros energijos gamybos įrenginių prieinamumo užtikrinimą, ir kurios būtinos elektros energetikos sistemos sinchronizacijai įgyvendinti;

2) perdavimo sistemos operatoriaus techniniai reikalavimai tinklų naudotojams, reikalingi izoliuotam elektros energetikos sistemos darbui vykdyti;

3) valstybinę energetikos kontrolę atliekančios institucijos, nurodytos Energetikos įstatyme, nustatyta parengties užtikrinti izoliuotą elektros energetikos sistemos darbą vertinimo ir patikros tvarka.“

8 straipsnis. 13 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 13 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projektą, įskaitant elektros energetikos sistemos desinchronizaciją nuo IPS / UPS sistemos, išskyrus priemones šio įstatymo 6 straipsnio 5 punkte nustatytai būtinajai sąlygai įgyvendinti, pagal sudarytus tarpvalstybinius susitarimus ir priimtus sprendimus dėl elektros energetikos sistemos sinchronizacijos scenarijaus įgyvendina

perdavimo sistemos operatorius, vadovaudamasis šiuo įstatymu, Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto veiksmų ir priemonių planu, kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais, Vyriausybės sprendimais ir Europos elektros perdavimo sistemos operatorių asociacijos (ENTSO-E) kontinentinės Europos regioninės grupės (RGCE) išduotomis sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu sąlygomis. Priemonės šio įstatymo 6 straipsnio 5 punkte nustatytai būtinajai sąlygai įgyvendinti įgyvendina paskirtasis kaupimo sistemos operatorius, vadovaudamasis šiuo įstatymu ir kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais. Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto įgyvendinimą pagal kompetenciją prižiūri ir koordinuoja Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, bendradarbiaudama su kitomis valstybės ir savivaldybių institucijomis ir asmenimis Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto veiksmų ir priemonių plane nustatyta tvarka ir sąlygomis. Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto įgyvendinimo procesą vertina Vyriausybės nutarimu sudaryta tarpinstitucinė komisija, kuri stebi šio projekto įgyvendinimo eigą, nagrinėja su elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto įgyvendinimu susijusią informaciją ir prireikus teikia rekomendacijas šioje dalyje ir šio straipsnio 3 dalyje nurodytiems subjektams dėl Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto veiksmų ir priemonių plano, Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto įgyvendinimo, įskaitant elektros energetikos sistemos desinchronizacijos nuo IPS / UPS sistemos ir sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu spartinimą ir (ar) dėl kitų su šio projekto įgyvendinimu susijusių klausimų. Šios komisijos darbas organizuojamas Vyriausybės darbo reglamente nustatyta tvarka.“

9 straipsnis. Įstatymo įgyvendinimas

Lietuvos Respublikos Vyriausybė iki 2023 m. liepos 31 d. priima šio įstatymo 8 straipsnyje išdėstytos Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu įstatymo 13 straipsnio 1 dalies nuostatomis įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Gitanas Nausėda